

KATALUNA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO DE LA KATALUNA ESPERANTISTA
FEDERACIO KAJ DE LA INTERNACIAJ FLORAJ LUDOJ

El nou President de la Cambra de Comerç de París

El Sr. ANDREU BAUDET ha estat elevat a la presidència de la important corporació parisenca. Ell mateix explica com va fer-se esperantista:

Fou en l'octubre de 1920. El president de la Cambra era llavors el Sr. Pascalis...

Aquest senyor va trametre'ns a la comissió d'instrucció una sol·licitud del Grup Esperantista de París, per a que fos introduïda l'ensenyança de l'Esperanto en les nostres escoles comercials.

Un cert escepticisme era ben visible en els rostres dels membres de la comissió, i no tindrè jo la covardia de fer suposar ni per un moment que no em trovés entre els escèptics; hi era i... feia la mitja rialleta com els demés.

El nostre president, sabent prou bé quines torres de Babel no son els congressos internacionals, senzillament va dir-nos: No sorariguéu, volguts col·legues, jo d'Esperanto no en sé gens, però potser hi hagi en ell una idea, que podria ser digna de la nostra atenció, com ho seria també de la Lliga de Nacions.

De resultes d'aquesta intervenció fou decidit d'estudiar la qüestió. I per això van elegir-me els meus col·legues com a *rappor-teur*.

Vaig obrir els meus documents: surtí una gramàtica i vaig llegir-la pensant que era lo millor que podia fer per a informar-me i informar als meus col·legues.

La primera sorpresa fou, de poguer-la llegir amb fruïció—perquè no crec expressar-me amb exageració si dic que generalment res es mes aburrit que la lectura d'una gramàtica. En aquest cas, pel contrari, em fou un plaer. Al cap de deu hores ja havia enllestit tots els exercicis continguts en el llibret.

(La Movado).

"KATALUNA ESPERANTISTO"

OFICIALA ORGANO DE
KATALUNA ESPERANTISTA FEDERACIO

Membra kotizajo: 3'50 p.; Grupoj: 1'20 por membro.

Jarabono: 6 p. enlande kaj 6 sv. fr. internacie, provokzemplero 2 respondkuponoj.

Federacia sidejo kaj redaktejo: carrer València, 245-BARCELONA

LA DEK DEVOJ DE LA ESPERANTISTO

1. Bone sciu la lingvon, traktu ĝin kun respekto, kaj lasu la versfaradon al poetoj.
2. Esperanton uzu parolante, studu legante kaj ne fuŝu skribante.
3. La plibonigistoj diskutu; vi Fundamenton sekvu kaj fide-la restu.
4. Propagandu ĉiam, ne ĉie; klarigu, ne prediku; rakontu faktojn, ne esperojn.
5. Kion vi povas lerni nur en unu semajno, ne instru en unu horo; el malgravaĵoj ne faru regulon, kaj el la regulo ne faru malgravajon.
6. Verkante en Esperanto, ne kedu interesa, kion nacilingve neniu legus; ne imagu, ke preseraroj plibeligas libron, ne malesperu, se mankas aĉetantoj.
7. Al grupo aliĝu; la kunvenon vizitu; Esperanton parolu. Subtenu K. E. F.
8. Atentu, ke internacia lingvo vivos nur per uzado; memoru, ke tial internacia organizajo estas necesa, senlace varbu por U. E. A.
9. Legu gazeton, por ke vi konu faktojn; novajn abonu, por ke ĝi povu ekzisti; kunlaboru, por ke ĝi estu interesa.
10. Por Esperanto kiel movado agu; por ĝi kiel realajo pagu, kaj kiel altan idealon konservu ĝin en via koro.

KATALUNA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO

DE LA KATALUNA ESPERANTISTA FEDERACIO
KAJ DE LA INTERNACIAJ FLORAJ LUDOJ

Nia devizo: *Maro estas gataro* Redakcio: *Carrer València 245 BARCELONA*

DIREKTORO: MARIAN SOLÁ

Pri lingvaj aferoj

La polemiko naskita de la fama artikolo de D-ro Privat en la gazeto «Esperanto» ne ĉesis ankoraŭ; daŭras eble kun pli da vi-
gleco. En la februara numero de nia organo ni jam raportis pri
la letero de la Prezidanto de la Akademio kaj pri cirkulero de
S-ro Butler en Londono. Antaŭ kelkaj tagoj ni ricevis ankoraŭ
cirkuleron de S-ro Delanoue, ĉefdelegito de U. E. A. en Parizo kiu
ankaŭ tre prave protestas kontraŭ la enmiksado de tiu societo
en la lingvajn aferojn. D-ro Privat sendis ankaŭ cirkuleron en kiu
li esprimas ke per sia artikolo li tute ne celis iun akademianon
kaj prezentas al S-ro Cart sian projekton por la aranĝo de la afero
pri landnomoj. La tuta esperantistaro certe ĝojos ke tiu deman-
do ne plu malkvietigos la samideanojn kaj tion certe ni deziras
tutkore.

Sed ni rimarkas en la cirkulero de U. E. A., ke tiu societo
devas voĉdoni pri la decido de la Akademio, kaj ni pensas ke tio
estas erara vojo. U. E. A. laŭ siaj statutoj estas societo por la
aplikado de la lingvo Esperanto, sed la kontroladon de la lingvo
havas sur sin nur la Lingva Komitato kaj la Akademio.

Ni estas rajtigataj aserti ke tiu estas la opinio de la delegitoj
de U. E. A. en nia lando kaj eĉ de la plej multaj ĝiaj membroj.

Marian SOLA.

La Urbo de nia XX.^a

Antverpeno, la Reĝino de la Skeldo

Niaj praavoj, Germanoj de Saksa sango, estis ekloĝintaj sur la dekstra Skeldobordo, verŝajne en la 6^a aŭ 7^a jarcento kaj tie konstruis enŝipiĝejon. De tiu lasta vorto en Flandra lingvo «Werp» devenus la nomo «Antwerpen» (aent 't—Andwerf, Antwerp—ĉe la enŝipiĝejo). Pli populara estas la legendo pri giganto Druon Antigoon, kiu forhakis la manon (Flandre; «Hand») de ŝipistoj rifuzintaj pagi imposton, por ĵeti (Flandre: «werpen») ĝin en la Skeldon. Kuriozaĵo estas, ke en la blanzono de Antverpeno ankoraŭ troviĝas du manoj.

La fortikigita kastelo, kiu estis la naskejo de la urbo, estis deŝruinta de la Normanoj, tiel ke en la deka, j.c. la historio pri ĝi ne plu parolas. Malrapide tamen ĝi releviĝis en la 12^a j.c.; vivis ĉi tie jam ampleksa loĝantaro de komercistoj.

La komerco ja kaŭzis la floradon de Antverpeno. Precipe en la 16^a j.c., pro la defalo de Bruĝo, Antverpeno iĝis la plej grava komerca centro de Eŭropo.

Fidinda atestanto pri tiu tempo estas la italo Ludovico Guicciardini, kiu travojaĝis la Nederlandojn, pri kiuj li donis priskribon eldonitan en 1567 en la fama Antverpena presejo de Kristoforo Plantin, la reĝo de la tipografoj de sia tempo. Lia plej interesa domo kun laborejo kaj butikoj estas konservata ĝis nun en sia originala stato, kaj vizitebla de la publiko.

Guicciardini taksas la nombron de fremdaj komercistoj en Antverpeno je mil kaj la loĝantaro je 100.000 ĝis 150.000 okaze de la foiroj. Kelkfoje oni vidis sur la Skeldo ĝis 2.500 ŝipoj, inter kiuj multaj devis atendi de du ĝis tri semajnoj antaŭ ol ili povis malŝarĝiĝi.

Krom la komerca prospero la industrio plene floradis. Ekzistis multaj fabrikejoj de drapo kaj ĉiuspecaj silkoj. La Antverpena veluro estis ĉie konata. De 1415 oni teksis tapiŝojn. La veturilfarado kaj vitropentrado okupis multajn en Antverpeno, kie eĉ estis troveblaj kanonfandadoj.

Plie ekzistis potencaj gildoj aŭ korporacioj kaj inter ili tiuj de la bierfaristoj, kun 200 membroj, la «Gerstenbier» (hordea biero) estis tre ŝatata kaj eksportata eksterlanden. Antverpeno ankaŭ de tiam famiĝis pro siaj diamantpolurejoj, laŭ metodo, kiun la Bruĝano Ludoviko Van Berkem eltrovis. Estus tre interese por la kongresanoj, viziti modernan diamantlaborejon.

Antverpeno estis la metropolo de la Flandra arto. Alberto Dü-
rer, kiu loĝis tie ĉi en 1520 konfesis, ke li ne vidis en Germanujo
tiajn fieregajn palacojn kiel en la Skeldurbo. En 1518 la belega
katedralo gotika kun sia gracia turo, 123 metrojn alta, estis fine-
konstruita post du jarcentoj da laboro. Laŭ Schiller ĝi estas la plej
bela preĝejo de la Kristaneco post tiu de Sankta Petro en Romo.

La riĉeco de Antverpeno bedaŭrinde pereis pro la religia ba-
talado dum la Hispana regado kaj en 1648 la fermo de la Skeldo,
pro la kontrakto de Munster donis la mortigan baton.

La denaska artema naturo de la Antverpenano tamen glo-
reveliĝis en tiu tempo de malprosperado. Heredintoj de la famo
de Quinten Matsys, la lasta reprezentanto de la Gotika Flandra
pentroskolo aperis figuroj kiel Rubens, Van Dyck, Jordaens, Te-
niers, Quellin kaj aliaj pentristoj kaj skulptistoj, kiuj por eterne
fiksas la prestiĝon de la Flandra pentrarto. En muzeoj kaj preĝejoj
iliaj ĉefverkoj estas admirataj.

La Skeldo, tiu fonto de riĉeco de Antverpeno kaj de la tuta
Belgujo estis denove malfermita por la ŝipveturado, de la unua
Franca Respubliko en 1792 kaj precipe dum la regado de Napo-
leono I, la komerco ree ekfloris kaj poste daŭre prosperis, precipe
kiam en 1863 la impostoj, kiuj devis esti pagataj al Holando es-
tis forigitaj.

La haventraffiko post 1900 triobligis (en 1926: 11 599 ŝipoj—
22 794 855 t.). La regule al Antverpeno veturantaj ŝiplinioj nom-
brigas ĝis 200. Fakto nemiriga, kiam oni konas la favoran situacion
de nia haveno, ĝiajn bonegajn instalajojn kaj ilaron kaj ĝian mal-
multekostecon. Novaj gravaj laboroj estas komencitaj kaj post 1930
la tuta dokaro havos surfacon de almenaŭ 550 Ha.—Vizito al la
haveno estos organizata dum la proksima universala kongreso.

La moderna Antverpeno same kiel la haveno ĉiam plivasti-
ĝas. Ĝi estas la plej granda urbo de Belgujo (300.000 da enloĝantoj
—500.000 kun la antaŭurboj). Plej gravaj estas ĝiaj industriaj in-
stitucioj, inter aliaj bierfarejoj, distilejoj, sukerrafinejo, cigarfabri-
kejoj, tanejoj, sapfabrikejoj, maŝin—, aŭtomobil—kaj ŝipkontruo-
joj; tre potencaj estas la industrioj de telefonaparatoj kaj foto-
grafaj produktoj, krom tiu de la diamantfacetado.

Je ĉiu vidpunkto Antverpeno estas vizitinda. La Reĝino de la
Skeldo, kiu tiel gastame akceptis la Esperantistojn dum la 7.^a
Kongreso en 1911, sin pretigas por agrabliĝi kaj plej interesigi la
viziton de kelkaj miloj da kongresanoj en la venonta monato Aŭ-
gusto.

Je ĝia nomo la gesamideanoj el la tuta mondo estas kore in-
vitataj!

H. Vermuyten (Antverpeno).

Skizo de Humanista Historio

(2.^a Lekcio)

La homa evolucio. Ni klasigos la evolucion de la tuta homaro en kvar klasojn:

- 1.) Paleolito aŭ Malnova ŝtonepoko.
- 2.) Neolito aŭ Nova ŝtonepoko.
- 3.) Eneolito aŭ ĵusa ŝtonepoko.
- 4.) Historio.

La tri unuaj vortoj venas de la greka lingvo kaj ni povas kompreni ilin, kiam ni scias, ke *lithos* signifas ŝtono.

paleos » *malnova*.

neos » *nova*.

eneos » *ĵusa*.

Tiuj ĉi tri unuaj grupoj nomiĝas kune *antaŭhistoria epoko*. Per la unuaj *skribaj dokumentoj* komenciĝas la homa historio.

La *paleolito* etendiĝas ĝis la 20^a jarmilo antaŭ Kristo. Dum tiu ĉi periodo la instrumentoj de la homo estis farataj el ligno, ostoj, ŝtono. La primitivaj armiloj, kiujn oni elfosis el tiu ĉi epoko estas nur krude prilaboritaj. La tiamaj homoj estis vestitaj per bestaj feloj kaj ili loĝis en kavernoj. Ili subtenis sian vivon per ĉasado kaj per kolekto de nature kreskantaj fruktoj. La ŝtona epoko estas samtempe la epoko de la t.n. *primitiva ekonomio*.

La Neolito. Tiu ĉi estas la epoko de la *polurita ŝtono*. La instrumentoj estas nun pli perfektaj ol en la antaŭa periodo. La homoj loĝas nun ne plu en kavernoj, sed ili konstruas vilaĝojn sur lagoj, konstruante la primitivajn domojn sur enfositaj arbotrunkoj. Tiamaniere ili sukcesas pli bone sin defendi kontraŭ bestaj kaj homaj malamikoj kaj ili ankaŭ ekkonis jam la fiŝkaptadon, kiu fariĝis unu el la plej gravaj ekonomiaj faktoroj de tiu ĉi epoko. Bovo, hundo, ŝafo, kapro kaj aliaj bestoj estas jam malsovaĝigitaj kaj vivas kun la homoj. Cerealoj kaj legomoj estas jam kulturitaj per primitivaj iloj. La plugilo ne ankoraŭ estas konata, oni prilaboras la teron per lignaj stangoj. Potoj, boatoj kaj vestaĵoj estas jam fabrikataj de profesiuloj. La vestaĵoj estas zorge kudritaj el lino kaj lano. La kotono estas jam ankaŭ konata, kiun oni tinkturas per okro, kiu similas la koloron de la tero kaj estas speciale taŭga por ĉasistoj. Ĉi ĉiuj teknikaj progresoj permesis la vekigon de la spirita vivo; en tiu ĉi epoko oni konstruis la unuajn primitivajn preĝejojn.

La Eneolito: Tiu ĉi epoko ne estas ŝtona epoko, kvankam la nomo tion diras: sed ni povas konsideri, ke la metaloj venas de

ŝtonoj, de la mineraloj kaj tiam ni povas konservi la jam konatan vorton: *eneolito*.

Ni povas dividi la Eneoliton en du periodojn: La *bronza epoko* kaj la *fera epoko*. La bronza epoko siavice dividiĝas en du subepokojn: la *kupra epoko* kaj la *epoko de kupro miksitaj kun stano* (t. e. *bronzo*).

La epokoj, kiujn ni menciis, ne povas esti ekzakte limigitaj, la progreso de unu al la alia estas malrapida kaj la limoj ne estas klaraj. Krome, la epokoj ne komenciĝas en ĉiuj partoj de la Tero en la sama tempo. Ni nur konsideru la plej lastan, la plej gravan epokon kaj ni diru:

En Kaldeujo kaj en Egiptujo la Eneolito komenciĝis dum la 6^a jarmilo antaŭ Kristo; en Grekujo kaj en Ĉinujo ĝi datas de la XXV.^a jarcento a.K.; en Skandinavujo de la XX.^a j.c. a.K.; En Finnlando de la III.^a j.c. a.K.; en Australio kaj Afriko tiu ĉi periodo komenciĝis nur antaŭ kelkaj jaroj; ĉe kelkaj popoloj ĝi tute ne ankoraŭ komenciĝis. (Afriko, Oceanio).

La civilizacio eliris el la Sudo (Egiptujo) kaj marŝis norden. Sed ni ne devas forgesi, ke samtempe kun la Eŭropa civilizacio floris alia ne malpli granda civilizacio en Ĉinujo sed kiu, atinginte certan nivelon, ne plu evoluis dum jarmiloj. La kaŭzo de tiu ĉi estas la izoleco. Ne nur la Ĉinoj mem izolis sin volonte per la granda ĉina muro, kiu servis kontraŭ la invadoj de la mongoloj sed la naturo mem izolis la ĉinan imperion per maroj kaj dezertoj. *Neniu popolo izola povas evolui en la mondo.*

La historia periodo. Kiel ni jam diris, tiu ĉi periodo komenciĝas per la unuaj skribaj dokumentoj. La invento de la skribado sole ebligis la veran grandstilan progreson de la homaro. Per la skribado la spertoj de la generacioj flksiĝas kaj la estontaj generacioj alproprigas al si la spertojn de la antaŭuloj per la *lernado*. Ni ellernas dank' al la modestaj literoj, la spertojn de la tuta homaro.

La unuaj skribaj dokumentoj datas de 4 ĝis 5 mil jaroj antaŭ Kristo. Ili devenas de Kaldeujo kaj de Egiptujo. En Ĉinujo la unuaj skribaj dokumentoj datas de 2 mil jaroj a.K., en Ameriko ĝepost nur 1492 post Kristo kaj en Afriko nur ĝepost 60 jaroj. Ni ree vidas, kiom la homa evoluo estas malsama en la diversaj partoj de la Tero!

Ni jam menciis en la pasinta leciono, ke la homoj ne vivas aparte, sed en socioj. Ni nun ekzameni do la evoluon de la socioj. Oni ĝenerale distingas inter *agrikulturaj* kaj *nomadaj popoloj*. La nomadoj vivtenas sin per ĉasado kaj per paŝtado de bestaroj kaj la agronomoj vivtenas sin per agrikulturo kaj bestbredado. La primitiva formo de la homa ekonomio estas la nomadismo kaj la dua

evoluo estas la agrikulturo. Sed ni devas menciigi kelkajn esceptojn, kiel ekzemple en norda Afriko, kie la malriĉiĝintaj nomadoj estas devigataj vendi siajn bestojn kaj dungiti sin en farmoj.

La nomadoj posedas tre simplan industrion de instrumentoj kaj ili fabrikas nur laktajn produktojn kaj felojn. La agrikulturistoj pri-laboras la teron per feraj stangoj en la komenco, per plugiloj poste. La sklavoj estas anstataŭigataj per dombestoj nur en la relative lasta tempo, ĉar la antikvaj homoj ne sciis, kiel jungi la bestojn al la plugiloj. La *geniulo*, kiu inventis tiun ĉi jungmanieron hodiaŭ ankoraŭ ĝenerale uzatan, estis la bonfaranto de milionoj da homoj... La agrikulturaj popoloj kreis la arkitekturon: la nomadoj kontentiĝis kun tendoj. La artaj palacoj evoluis el la primitivaj ŝtonaj domoj de la prauloj. Nomadoj kaj agrikulturistoj ofte interŝanĝadis siajn produktojn kaj posedaĵojn. Tiamaniere evoluis la *komerco*. Komence ekzistis nur senpera interŝanĝo de objektoj, poste oni eltrovis la *monon*, kiu sole ebligas la hodiaŭan potencon *ekonomian rivan*.

Kaj nun ni havas ĉiujn necesajn konojn por la kompreno de la historio, kiun ni komencos en la proksima leciono. Mi nur menciis la plej necesajn elementojn, kiujn ĉiu inteligenta homo devas scii. Tial mi rekomendas en via propra intereso bone enĉizi en vian kapon la aŭditajn aferojn.

Rimarkoj por la instruantoj: Tiu ĉi lekcio estas intence farita malpli longa ol la alia por ebligi demandojn kaj diktadon de resumo. Oni ne iru pli antaŭen, ĝis tiu ĉi fundamenta parto estas perfekte komprenata de la lernantoj. Nur sur fortan bazon oni povas altenlevi longedaŭran konstruaĵon!

Kelkaj notoj.

Post la ĝeneralaj pritraktoj nepre necesas pripensi, kio devas esti la materio de la humanista historio. Mi povas respondi, ke ĉio, kio influis la homan progreson. Sed la materio tiamaniere estus multe pli vasta ol la programo de nia lerneja historio-instruado povus permesi. Estas evidente, ke ni devas fari elekton. Ni devas do elekti la plej gravajn aferojn kaj ni devas grupigi ilin. Je tiu ĉi grado de historio-instruado, la lernantoj havas ankoraŭ nur malmultajn aŭ eble neniamajn konojn pri la ĝenerala historio. Estas do konsilinde dediĉi unu aŭ du lecionojn al la skizo de la ĝenerala historio de la grandaj kulturoj. Oni klarigos, ke ni dividas la homan historion en *antikva*, *meza* kaj *nova* epokoj kaj oni karakterizos la unuopajn epokojn. Sed ĉar ni konsideras la humanistan historion kiel la unuan ŝtupon de historia instruado, ni ne devas pasigi tie ĉi multe da tempo kun aferoj,

kiujn la lernantoj poste pli bone ekkonos. La tempo dediĉita por nia fako estas tro kara, ni profitu el ĝi.

La unua afero, pri kiu ni devas paroli kaj kiu tre interesas ia lernantojn, estas la historio de la ekkono de la Terglobo. Tia studo estas tre utila kaj estas sendube sekvata kun grandaj intereso kaj atentemo. Du, eĉ tri lecionoj povas esti dediĉitaj al tiu ĉi temo. Bedaŭrinde mankas al mi la tempo kaj la loko tie ĉi por ellabori tiun ĉi grupon de la materio. Ĝi estas sufiĉe konata materio kaj ĉiu bona instruisto povas ĝin prezenti al siaj lernantoj.

La vera objekto de la humanista historio estas la skizo de la progresoj sur scienca kaj sur teknika kampoj. *Tia instruado ĝis nun okazas en nenia lernejo.* En la moderna instruado de la estonta lernejo, *tia instruado estos vaste praktikata.* La metodoj aplikotaj en tiu ĉi fako estas ne ankoraŭ konataj. Oni ĝenerale pensas, ke la materio estas tro giganta por esti resumata por infanoj. Tio estas granda eraro. Ĉiu historia materio estas giganta. Ni ne bezonas esti science ekzakataj, ni ne devas paroli pri ĉio: sufiĉas, ke ni donu al niaj lernantoj *harmonian trarigardon* pri la tuta evoluo.

La unua lekcio pri la evoluo de la homaj scienco kaj tekniko devas kompreneble temi pri la komencoj. Tiu ĉi materio estas speciale nekonata kaj ne instruata. Tial mi pritraktos ĝin kun granda zorgo kaj iom pli detale. Ni nepre devas komprenigi al niaj lernantoj, ke la plej simplaj unuaj eltrovoj estas pli gravaj, pli utilaj kaj ofte pli *geniaj* ol la grandaj modernaj eltrovoj. Ni ankaŭ devas komprenigi la diferencon inter *eltrovo* kaj *invento*: Kolumbo eltrovis Amerikon (pli bone *ekkonis, malkovris*), Roentgen *inventis* la radiojn X.

(3.^a Lekcio)

La ekkono de la naturfortoj

En la malluma nokto de la prahistoria vivo, la malfortaj homoj estis kruele subpremataj kaj ofte eksterminataj de la fortuloj. La unuaj socioj estis konstruataj sur la maljustecon, sur la brutan forton. Per la forto de la pugno kaj de la armiloj, kelkaj homaj grupoj subpremis aliajn kaj laborigis ilin kiel sklavojn. La malfortaj homoj defendis sin kiel ili povis. La ruzeco, la venĝemeco, ne estas belaj karakteroj, sed ili estas pardoneblaj kontraŭ la maljusta forto. La unuaj inventoj, la unuaj eltrovoj estas verŝajne la verko de tiuj subpremitaj homoj, kiuj tiamaniere volis liberiĝi de la malsaĝaj sed fortaj subpremantoj. La sama forto cetere laboris

en la homaj cerboj kontraŭ la fortaj bestoj kaj kontraŭ la naturo mem. *La homa evoluo estas verko de la malfortuloj.* Kio restis el la armeoj de subpremantoj tra la jarmiloj? La polvo de la iamaj fortuloj, fieraj kaj vantaj sinjoroj, estas jam dissendita per la ventoj de kvin kontineutoj, dum la eltrovoj de la malfortaj sklavo vivas eterne en la civilizacio. La unuaj scienculoj men estis tiuj, kiuj estante malfortaj laŭ siaj muskoloj, devis perlabori sian vivon per la potenco de la menso. Verdire la historio de la homaro sen la eltrovoj de la malfortuloj estus simpla serio de interbuĉadoj. La scienculoj kaj la artistoj beligas solaj la homan historion.

Granda naturscienculo Darwin observis la samajn karakterojn kiujn ni nun menciis sur la homoj, sur la bestoj. Li nomas tion *sinaplika kapablo*. La besto unue luktas per sia fizika forto kontraŭ la naturo kaj kontraŭ la kontraŭuloj. Se tio ne sukcesas, ĝi *sin adaptas* al la ĉirkaŭaĵo: kelkaj bestoj prenas la koloron de la folioj, por ne esti vidataj de la birdoj, kelkaj papilioj aspektas kiel aliaj papilioj malŝatataj de la birdoj, la kato kurbigas sian dorson por timigi la hundon, la meleagro disjetas siajn plumojn por kredigi al aliaj bestoj aŭ homo, ke ĝi estas pli granda, ktp. La sama sinadaptita forto aŭ pli bone instinkto ekzistas en la homo kaj ĝi estas unu el la kreantaj faktoroj de la homa civilizacio.

Kie komenciĝis nia civilizacio? La scienculoj kredas, ke la unuaj grandaj eltrovoj aŭ pli ĝuste inventoj okazis en tropikaj aŭ almenaŭ en varmaj landoj. Ĉar ni devas rimarki, ke la unuaj inventoj, kiuj ŝajnas al ni hodiaŭ la plej simplaj, estas la plej *geniaj*. Tiamaniere la invento de la fajro estas *epokfaranta* en la homa civilizacio. Kiamaniere la homo inventis la estigon de la fajro? La prahomo vidis la fajron de la arbo, bruligita de fulmo kaj alirante al la natura fajro, li prenis pecon de la brulanta arbo. La familianoj gardis poste la flamon kaj nutris ĝin. Fajro estis tiutempe granda trezoro ĉar oni pli frue uzis la fajron ol oni sciis, kiamaniere ĝi povas esti farata!

Ekzistas tre simpla maniero por estiĝi fajron: oni nur devas kunfroti sufiĉe longe du pecojn da bambuo (tropika arbo). Estas tute verŝajne, ke tiamaniere la indiĝenoj de Afriko kaj de Ameriko estas la unuaj inventistoj de la fajro-estiĝo.

La unuaj homaj domoj estis ankaŭ konstruitaj inter la altaj arboj de tropikaj arbaregoj. La materialo de la domkonstruado estis la molaj branĉoj de la arboj. Baldaŭ evoluigis tiamaniere la unua metio, tiu de la *teksado de la branĉoj*. La sama prahomo konis la fabrikadon de *lignaj lancoj*, per kiuj li ĉasis kaj li havis jam *lignajn tranĉilojn* per kiuj li distranĉis la mortigitajn bestojn. La viando iom poste estis kuirita per fajro. La inventoj de la *sago* kaj de la *pafarko* estas ankaŭ tre tre malnovaj.

Ĉi ĉiuj eltrovoj estas tiom malnovaj, ke oni havas nenian historian fakton pri ili. Ili estas ankaŭ tiom necesaj, ke ni ne devas plue insisti pri la utileco. Sed antaŭ ol daŭrigi la historion de la inventoj, ni ekhaltu momente en nia studo kaj ni respondu la interesan demandon: *kiamaniere la homo ekkonis la fortojn de la naturo?*

La prahomo jam vidis, ke la pomo falas de la arbo kaj ĉiuj homoj vidis la saman fenomenon. Newton, le fondinto de la fiziko, estis la unua homo, kiu demandis, kial la pomo falas de la arbo? La falo de la korpoj ŝajnis jam al la prahomo simplega fenomeno, natura afero, kiu ne bezonas plian klarigon. Devis veni genia scienculo por klarigi tiun ĉi simplan fenomenon. El ĉi ĉio rezultas, ke eĉ la plej simplaj naturaj fenomenoj estas en si mem komplikaj. La vojo, kiun la homaro transiris en la ekkono de la naturfortoj estas senfina linio kaj ni staras en iu punkto de tiu ĉi linio. Malantaŭ ni troviĝas-konsiderinda parto de tiuĉi rekto sed antaŭ ni troviĝas la infinito, ĉar la homa progreso ne konas limojn. Depost la pratempoj la homo observas la naturon. Per granda pacienco ĝi ekkonis la fenomenojn de la naturo, imitis ilin en la laboratorioj, ekkonis la leĝojn, kiuj regas la naturajn fortojn kaj per genia lerteco, la homo sukcesis jungi la fortojn de la naturo kiuj hodiaŭ laboras anstataŭ ni. Ni esperas, ke en la estonto la laborigo de la naturaj fortoj anstataŭ la homaj muskoloj fariĝos ĉiam pli kaj pli ĝenerala kaj ke la homaro tiamaniere disponos je pli da libera tempo por la evoluigado de la *kulturo*. Ĉar ni devas scii, ke la civilizacio ne estas la kulturo:

jen estas du gravegaj defnicioj, kiujn ni neniam forgesu:

kulturo estas spirita afero: arto, religio, filozofio, kantoj, mo-
roj, ktp. formas la kulturon

civilizacio estas la eterna penado de la homo ekkoni kaj labori-
gi la fortojn de la naturo.

La *scienco* estas la regiono de la kulturo kaj la *tekniko* estas la regiono de la civilizacio. La civilizacio permesas al la homoj dediĉi sian tempon al kulturaj aferoj, sed la kulturo siavice evoluigas la sciencon. Sed ni ne devas forgesi, ke la tekniko evoluas ĝuste per la rezultatoj de la scienco. Ni vidas do, ke en la realeco la kulturo kaj civilizacio estas unu harmonia tutaĵo, sed la unua ŝtupo estas tamen la civilizacio. En tiu ĉi jarono okupiĝos pri la homa civilizado. Pri la kulturo diversaj aliaj fakoj vin instruos sed *por kompreni la kulturon, oni nepre devas unue kompreni la civilizacion.*

Ni vane serĉas, kiu popolo ekkonis la *unuan fojon* kelkajn le-
ĝojn de la naturo. Ni ankaŭ ne scias, kiu popolo aŭ homa grupo faris la unuajn grandajn inventojn, pri kiuj ni tuj parolos. Sed tiu ĉi afero ne estas grava: ĉiuj inventoj, kiujn la homaro faris

antaŭ kaj post la eltrovo de la skribado, apartenas hodiaŭ al la komunaj trezoroj de la tuta homa gento.

Platon kaj Aristoto estis la unuaj du grandaj grekaj filozofoj, kiu resumis en siaj verkoj la tutan konon de la tiutempa homaro. Tiu ĉi kono estas verdire la rezultato de ĉiuj konoj de la homaro, kiuj transmetiĝis de generacio al generacio, unue per buŝaj paroloj poste per skribado. Ni scias el tiuj ĉi filozofaj verkoj, ke en la epoko de Platon kaj Aristoto la fiziko kaj la kemio estis jam sufiĉe progresintaj kaj la konoj de la greka homaro estis jam tre konsiderindaj. La popoloj antaŭ la grekoj jam konis multon el la fiziko kaj el la kemio kaj la unua kulturita lando, kiun ni konas el la historio estas *Egiptujo*. De la prahomo ĝis la imperio de la faraonoj estas nenia skriba monumento. Ni ne povas sekvi la progreson deĉst la origino ĝis la stato de la egipta civilizacio. Ni devas do kontentiĝi skizante la civilizacion de la Egiptanoj.

Egiptujo. Egiptujo estas la lando de la Nilo. Tiu ĉi riverego elverŝas siajn akvojn dufoje en la jaro kaj fekundigas la sablodezerton kiu etendiĝas oriente kaj okcidente de la Nilo. Tiu ĉi lando estis speciala taŭga por la evoluo de la homaj konoj. Se la superakvo de la Nilo ne estis sufiĉa, la popolo mortis pro malsato kaj se ĝi estis troa, la popolo multe suferis pro la detruoj de la akvo. Oni baldaŭ vidis, ke konstruado de cisternoĉ kaj kanaloj estas necesa. Sed tia laboro devas esti kolektiva, farata sub centra komando kaj per la partopreno de la tuta popolo. Jen estas la kaŭzo de la elformiĝo de la potenca Egiptujo sub la ceptro de la faraono. La faraonoj konstruigis per siaj sennombraj sklavoj kanalojn, digojn, cisternojn kaj la piramidoj, kiuj estas la tomboj de la faraonoj, ĝis niaj tagoj elokvente parolas al ni pri la unua homa civilizacio. La konoj de la Egiptanoj ne ankoraŭ estis kompreneble sistemaj, sed ili estis jam tre vastaj. En la potenca imperio estis vera kultura vivo. Se la sociaj kondiĉoj estis ankoraŭ tre maljustaj, la artoj kaj la teknikoj jam komencis plibonigi la homan vivon.

Por kompreni la signifon de la Egiptaj piramidoj, ni devas menciĉ, ke la modernaj inĝenieroj de arkitekturo konsideras ilin kiel majstroverkojn. Ekzemple ni prenu la piramidon de Kheops: ĝiaj kvar flankoj montras tute ekzakte la kvar direktojn de la mondo. La bazo de la piramido, sur kiu alten levigas la tuta giganta monumento, estas farata el granitaj ŝtonoj kaj la nivelo de la bazo estas tiel ekzakte horizontale, ke la hodiaŭaj inĝenieroj sin demandas, kiajn bonegajn metodojn la Egiptanoj konis por determini la horizontalan direkton, por konstrui tiel ekzaktan kaj solidan monumenton?!

Sed pli grava ol la monumentoj estas la teknikaj konoj de Egiptaj metiistoj kaj kuracistoj. Multaj el la Egiptaj eltrovaĵoj perdi-

ĝis, ĉar la profesiuloj konsideris siajn konojn kiel sekretojn. Tiamaniere ni ne konas la kunmetadon de la balzamoj, per kiuj ili preparis siajn «mumiojn» kaj nek tiun de la koloroj (farboj) per kiuj ili pentris siajn monumentojn, kiuj ĝis niaj tagoj ne perdis sian koloron, en kelkaj lokoj. Ankaŭ ni ne konas—ĉar neniu teknika desegnaĵo restis—kiajn gigantajn levilojn la Egiptanoj havis por konstruo de siaj piramidoj kaj aliaj palacoj kaj monumentoj. El la grandeco de la faritaj laboroj ni tamen povas konkludi al la vasteco de iliaj teknikaj konoj.

Ni vidu nun tion, kion ni konas, post kiam ni vidis tion, kio perdiĝis kaj kion ni nur povas diveni! Kio koncernas la ekzaktajn sciencojn kaj speciale la matematikon, ni scias, ke la Egiptanoj konis jam 3000 jarojn antaŭ Kristo la ciferon «pi» (greka) kiu servas ĝis niaj tagoj al la determino de la periferio kaj de la areo de la cirklo kaj al multaj aliaj kalkuloj. La matematiko de nia kulturo ekkonis tiun ĉi ciferon nur en la XVI. a jarcento post Kristo! Entute la Egiptanoj havis multajn matematikajn konojn. Efektive iliaj geometroj ĉiujare devis mezuri la terojn ĉar la superakvoj ofte reniĝis la limojn de la unuopaj terposedaĵoj kaj terenoj. *Eŭklido*, la granda greka geometro formis el iliaj kalkuloj la harmonian tutaĵon de la geometrio, kion vi nuntempe lernas.

Estas eble nekredibla sed tamen scienca fakto, ke la Egiptanoj jam konis la atmosferan elektron: jam en la XV. a jarcento antaŭ Kristo la Egiptaj monumentoj estis muntitaj de fulmoforigiloj. La Egiptanoj jam sciis, ke la metaloj estas la plej bonaj elektraj kondukiloj. Oni estas tute konsternita, se oni pripensas, ĝis kiu grado la homaro forgesis la konojn de la Egiptanoj: efektive, tiuj konoj estis longan tempon forgesitaj. Post la falo de la Egipta imperio la mondo eĉ forgesis legi la Egiptajn paperusojn. Antaŭ ol nia moderna epoko ree trovis la ŝlosilon de la egiptaj hieroglifoj, niaj scienculoj ankaŭ ree inventis la mirindajn eltrovojn de la malproksimaj Egiptanoj!

Por fini nian hodiaŭan lekcion, ni nur menciu ankoraŭ, ke la Egiptanoj jam konis la fabrikadon de la *vitro* kaj tiun de la paperuso aŭ *pergamento*. En tomboj de faraonoj oni retrovis kolorajn vitrojn datantaj de pli ol 4000 jaroj. La Egiptanoj havis jam ĉiuspecajn botelojn el vitro, en kiuj ili metis medikamentojn, alkoholaĵojn, trinkaĵojn, tualetaĵojn, artiklojn por la virinoj, k.a. La *keramiko* evoluis pli ol X jarcentojn a.k. La Egiptanoj jam fabrikis brikojn, ĉar en la Biblio ni legas, ke ili devigis la judojn fabrikii brikojn por la konstruaĵoj de la faraonoj. Speciale grava estas la fakto, ke la Egiptanoj lerte fabrikis la paperuson el la kreskaĵo «paperuso». Ili tiel lerte kungluis la foliojn de tiu ĉi kreskaĵo ke la ruĵaĵoj de paperuso ofte atingas eĉ 20 metran longecon. La metodo,

kiun ili aplikis por tiu ĉi industrio estas hodiaŭ ne ankoraŭ konata. Ĝis la nova epoko la egipta paperuso estis la plej bona papero. La Egiptanoj notis siajn konojn kaj historion sur rulaĵojn faritajn el paperuso. Ĉio, kion ni scias pri la Egiptanoj estis deĉifrita de tiuj ĉi paperusoj, kiujn oni nur antaŭ nelonge sukcesis kompreni. Ni scias ankoraŭ, ke la Egiptanoj estis mallertaj en la metalurgio; ili interŝanĝis siajn metalaĵojn kun la eksterlando. Kontraŭe la Egiptanoj estis tre lertaj en la teksado; iliaj virinoj portis bone teksitajn kaj arte tinkturitajn vestaĵojn.

Ni vidas do, ke la Egipta civilizacio estis jam tute evoluita. Bedaŭrinde la historio ne konas la antaŭ Egiptajn eltrovojn kaj inventojn. Sed tamen ni povas diri, kio estas la bazo mem de ĉiu teknika progreso. Pri tiuj ĉi aferoj ni reparolos en la proksima lekcio.

Noto por instruantoj: Tiu ĉi lekcio pri la Egiptanoj estas iom longa. Oni ja povas forlasi kelkajn aferojn, se tempo mankas. Sed laŭbezone oni ankaŭ povas aldoni, ĉar la Egipta kulturo estas tiel vasta, ke temo ne mankas tie ĉi. Oni konsultu tiurilate la konatajn verkojn de Egiptologio. Mi intence montris antaŭe la floran-
tan civilizacion kaj nur poste, en la sekvanta linio la fundamentajn eltrovojn, kiuj estas la bazo mem de ĉiu posta progreso. Oni rimarku, ke mi aplikas la induktivan metodon de la natursciencoj al la historio: antaŭ ol dedukti leĝon, mi montras la faktojn. Oni ankaŭ rimarku, ke ĉie mi nomas la fontojn de la historiaj scioj kaj ke mi severe diferencigas inter historia kaj antaŭhistoria konoj kaj faktoj.

(Daŭros).

Josefo MAJOR.

XIV. ^aj Internaciaj Floraj Ludoj

JUGANTARO: Jen la listo de la elektitaj membroj por la Jugantaro de la XIV^aj. Internaciaj Floraj Ludoj. Pastro JOAN FONT GIRALT el Girona—Prezidanto; S-ro JOAN GILI NORTA el Barcelona—SEKRETARIO; Membroj: S-ro S. ALBERICH JOFRE el Barcelona; JAN VAN SCHOOR el Antwerpeno (Belgujo); S-ro H. J. BULTHUIS el Hago (Nederlando); S-ro ED. JUNG el Strasburgo (Francujo).

N.º VIII.—Premio de Esperantista Grupo «Barcelona Stelo»: 50 ptoj. Libervola Temo.

N.º IX.—Premio de S-ro JOAN GILI NORTA: 50 ptoj. Libervola Temo.

Pliaj premioj kaj temoj estas anoncituraj kaj sekvos en venontaj numeroj de nia Gazeto.

VERKOJ RICEVITAJ (ĝis la 1.^a de marto): UNUA LISTO.

1—Pri junaj kaj maljunaj virinetoj—devizo: Tiele parolis Zaratuŝtra; 2—La prokrastita ekzekuto—Devizo: Malnova ideo—en nova originala vesto; 3—Koro de patrineto—Devizo: Per nur dek du linietoj; 4—Jida gramatiko kaj reformo de jida lingvo, devizo: Dokumento por la Esperantistaro; 5—Apud la Algadins'a abruptaĵo, devizo: Amo, Amo, Amo.; 6—Apud l'Algadins'a abruptaĵo, devizo: Lumo; 7—Al bela esperantistino, devizo: Progreso; 8—Defendo de la nescio, devizo: Nescio; 9—Puccini, devizo: Puccini.

JOAN GILI NORTA, *Sekretario.*

Homo, kaptu, la feliĉon...

Homo, kaptu la feliĉon,
Se ĝi estas apud vi,
Ne serĉadu aliloke
Efemera estas ĝi.

Homo, kaptu la feliĉon,
Vivo estas kiel flor'.
Vi, mallonge sur la tero
Flegu ĝin en via kor'.

Homo, kaptu la feliĉon,
Estu, saĝa, sciu vi
Se vi restas malatenta
Tiam hom', forflugos ĝi.

Catharina J. ROSKES' DIRKSEN.

Premiita en la XIII^aj Internaciaj Floraj Ludoj.

Bibliografio

SAKUNTALA, rakonto el malnova Hindujo laŭ la konata dramo de fama hinda poeto Kalidasa. 4.^a kajero de «ILUSTRITA BIBLIOTEKO» eldonita de «HEROLDO DE ESPERANTO» Horrembei Koln (Germanujo) 1927.

Kiel diras la antaŭparolo de la *Postrakontinto*, la verketo «ne estas traduko de la dramo mem, ser nur postrakonto, farita laŭ la dramo, por konatigi kun ĝi la esperantistaron. Trideknaŭ paĝoj da interesa legado, montras la talenton de la hinda poeto, vivinta

en la sesa jarcento post J. K. La teksto bone fluas kaj la scenoj revivigas la antikvan hindan vivadon de la geasketoj, reĝoj kaj iliajn travivaĵojn. Ni ne dubas rekomendi ĝin al literaturamantoj, ĉar ĝi estas bona specimeno de la antikva literaturo kaj ankaŭ leginda el gramatika vidpunkto. Kiel la ceteraj kajeroj de la «ILUSTRITA BIBLIOTEKO» enhavas titolbildo de F. Dücker kaj estas ilustrita de Ilse Hofmann.—*Kodo*.

MIL KAJ UNU NOKTOJ.—«Ilustrita biblioteko» n.º 5.^a Jen broŝuro enhavanta tri rakontojn el la mondfama araba verko, Ili estas: «Serazado», «Tadmora, la reĝino de la dezerto» aŭ «La karavano al la kupra urbo» kaj «Abul Hasan Alhali, la ŝercfripono». La unua estas kvazaŭ antaŭparolo kaj la aliaj estas du nemulte konataj rakontoj. Entute 31 paĝoj tre agrablaj por legado en la familia rondo aŭ en amuzvespero. «Tadmora, la reĝino de la dezerto» estas unu el tiuj terurantaj, fabelaj rakontoj, kaj la alia, «Abul Hasan Alhali» estas ridiga, ŝerca. La eldonejo eble en sekvantaj volumetoj aperigos aliajn pli konatajn rakontojn el «Milkaj unu noktoj» kiel «Aladin kaj la Mirakla Lampo». «Ali-Baba kaj la kvardek rabistoj», «La serĉa ĉevalo» kaj «Sinbad la maristo». Ni estas certaj ke se ĝi tion faros, la esperantistaro estos al ĝi dankema, ĉar tiuj rakontoj naivaj, preskaŭ infanaj, estas indaj konatiĝadi kun la tuta internacia publiko. La teksto bona, la ilustraĵoj agrablaj kaj konvenaj.—*Kodo*.

HISTORIO DE SAIDJAH KAJ ADINDA KAJ ALIAJ VERKETOJ de Multatuli.—El la holanda lingvo tradukis Liem Tjong Hie. Eldono de la tradukinto en Samarang (Java). 60 pĝ. Prezo: bindita 1,75 sv. frankoj.

Verketo kiu enhavas pli da belajo ol la unua aspekto de la libro promesas; precipe la ĉefa rakonto kiu donas la nom al la libro estas tre leginda kaj emociiga romantikaĵo. Pli bela kaj pensiga ankoraŭ estas, laŭ mia gusto, kompreneble, la dua rakonto: Alparolo al la estroj de Lebak. En la tuta verko oni konstatas la respekton kontraŭ la indiĝenoj kiu flamigis la aŭtoron kaj kiu devigis lin ekŝiĝi el sia kolonia posteno, kiel la antaŭparolo konigas al ni. Ĉu esperantisto povus ne simpatii kun tiuj ĉarmaj karakteroj indiĝenaj? Kiel prave kaj korsiĝe sonas tiu frazo de la aŭtoro: Tiu javano estas *homo*, leganto!

Bedaŭrinde mankas en la libro la supersignitaj literoj, kio kaŭzas ĉe la komenco de la legado iom da malfacilaĵo, kiu ja ne daŭras longe. Ofte, tre ofte, mi renkontis erarojn en la ĝusta uzo de la posesivaj pronomoj. Malgraŭ tiuj makuletoj kiuj povas facile

esti korektitaj en nova eldono, la verko donas efektivan plezuron. M. S.

LITERATURA INFORMILO de la Esperanto-Fako ĉe la eldonejo Hirt & Sohn en Leipzig. C 1, Salomonstrasse 15.

Ĝi enhavas tre interesan artikolon de S-ro H. Hohlov okaze de la 40^a jubileo de nia lingvo, la statutojn de la Esperanto-Instituto por la Germana Respubliko kaj katalogon de la eldonaĵoj de la fama librofirmao.

ILUSTRITAJ RAKONTETOJ.—Originale verkis A. Kenngott. A. M. Eldonis la Belga Esperanto Instituto Kleine Hondstraat 11, rue du Petit Chien. Antverpeno (Belgujo). Paĝoj 48. Prezo: 1,25 sv. frankoj.

Ĝi estas kolekto de 18 rakontetoj pri simplaj temoj, kun ilustraĵoj, kiuj povas tre bone taŭgi por la lernantoj de esperanto. La rakontoj estas plej diversaj tiamaniere ili metas antaŭ la lernanto grandan nombron da vortoj kaj krome ĉiun rakonteton sekvas demandaro. Tre bona kaj praktika ekzercaro por progresigi la buŝan uzadon de la lingvo. M. S.

ENKONDUKILO en la fundamentajn regulojn de la mondlingvo Esperanto.—Eldonis Esperanto-Junularo, A. Neupert, Wedellstr. 17, Leipzig N 23, Germanujo. Prezo por 2 ekz 1 resp. kup., 10 ekz. 4 resp. kup., 50 ekz. 16 resp. kup. Paĝoj 23.

En malgranda broŝureto troviĝas la tuta gramatiko de Esperanto. Taŭga libreto por propagando kaj por lernado.

INTERNACIA DIALOGARO.—Diverslandaj aŭtoroj. Eldonis Belga Esperanto Instituto Kleine Hondstraat, 11, Rue du Petit Chien, Antverpeno, Belgujo, Paĝoj 59. Prezo 1,25 sv. frankoj.

Tio estas ankaŭ tre bona ekzercaro por la praktikado de la lingvo. La teksto estas tre korekta kaj la stilo tre internacia, ĉar oni komisiis al diverslandaj esperantistoj la redaktadon de la diversaj dialogoj. Multe da vortoj kaj precipe da bonaj frazoj povas estis facile lernataj per la trastudado de tiu ĉi verketo, kiun prave oni povas rekomendi al la instruistoj de esperanto. M. S.

Pri la Movado

Barcelona.—En Centre Cultural Vinarocenc (Abaixadors, 10 pral.) ĵus fondiĝis nova grupo dank'al nia senlaca kamarado S-ro Chaler, kiu ankaŭ malfermis tie kurson por siaj samurbanoj. Tiu okazas ĉiusabate de la 10.^a ĝis 12.^a vespere kaj multaj lernantoj in-

tencas veturi al nia kongreso en Vinaroç. Ni kore salutas la novan grupon.

Rubi.—La kursoj daŭras kun sukceso: 18 fraŭlinoj kaj 25 sinjoroj lernas la lingvon.

Terrassa.—Kursoj daŭras kun sukceso en tiu urbo. Oni intencas eldoni ĉiudumonatan bultenon por propagando.

Alcanar.—Nia kunkomitatano S-ro Chaler vizitis tiun mirindan urbeton kaj faris en ĝi propagandon pri Esperanto kaj nia venonta kongreso. Poetino F-ino Fina Mar kaj literaturisto S-ro Valls interesigis pri nia afero kaj promesis lerni nian lingvon.

Vinaroç.—La 13.^a de Januaro, delegite de la Komitato de K. E. F., nia amiko S-ro Chaler veturis al la urbo de nia kongreso por helpi la aranĝon de tiu esperantista festo. Okazis kunveno en la urbodomo de prezidantoj de la diversaj societoj de la urbo por elekti la lokan komitaton de la kongreso. Du urbkonsilantoj estas elektitaj en tiun komitaton. En la urbo granda intereso vekigis por nia afero. Lokaj ĵurnaloj ĉiusemajne raportas pri Esperanto.

Oni organizis paroladon en Centro Republicano kaj tuj poste kurson kun 30 lernantoj.

Benicarló.—Tio estas najbara urbo al Vinaroç. Iamaj lernantoj de Valenciaj pioniroj Ayza kaj Jimenez Loira estas pretaj repreni la lernadon.

Tarragona.—La movado ne ĉesis en tiu urbo. Samideanoj Obiol kaj Garcia Lorente revivigas la grupon.

Nekrologio.—Kun granda ĉagreno ni informiĝis pri la morto de nia maljuna samideano S-ro JOSEP MAYMI SABATE el Girona, la simpatia onklo de nia senlaca amikino Carme Maymí. Li partoprenis diversajn federaciajn kongresojn elpruvinte sian simpatian por nia afero.

Al lia maĝojigita familio kaj speciale al F-ino Carme Maymí ni esprimas nian plej sinceran kondolencon.

Ankaŭ ni ĵus estas informitaj pri la morto de nia kunfederaciano S-ro Marian VILARDELL en Manlleu; en Terrassa mortis ankaŭ la patrino de nia samideano S-ro A. VERGES kaj la edzino ĉe S-ro Viçens BUFI.

Al ĉiuj nian plej sinceran kaj amikan kondolencon.

La Redakcio.

Estatuts de la Federació Catalana d'Esperantistes

Article primer.—Amb el nom de «Federació Catalana d'Esperantistes» hom constitueix una federació d'esperantistes en terres de llengua catalana.

Art. segon.—L'objecte de la «F. C. d'E.» és la unió de tots els esperantistes en terres de llengua catalana per a la divulgació i propaganda de l'Esperanto, pels fins de la representació aconsellada en la reunió general del V Congrés Internacional d'Esperanto celebrat a Barcelona, per a complimentar tots els acords i resolucions, que afecten als esperantistes com a col·lectivitat, emanats dels Congressos Internacionals o dels nuclis directores de la llengua del Dr. Zamenhof.

Art. tercer.—Per a el millor compliment de l'article anterior, la «F. C. d'E.» publicarà una revista, l'organització de la qual serà determinada per un reglament especial interior publicat pel cos de redacció i prèvia acceptació del Comitè Directiu. El preu de l'abonament a la revista serà de sis pessetes anyals.

Art. quart.—La «F. C. d'E.» constarà de membres associats i de membres isolats; els primers seran federats per mitjà de l'entitat a la qual pertanyin i els altres directament i en caràcter particular.

Els diversos organismes pertanyents a la «F. C. d'E.» contribuiran el seu sosteniment amb la quota trimestral, pagada a la bestreta, de 0'40 ptes. almenys per cada soci i els individuals amb una quota mínima de 3'50 ptes. anuals, pagada a la bestreta.

Art. quint.—La «F. C. d'E.» serà regida per un Comitè Directiu, renovable cada any, compost de President, Vice-president, Secretari, Vice-secretari, Comptador, Caixer, Administrador i quatre Vocals.

Art. sisè.—El Comitè de la «F. C. d'E.» convocarà almenys una vegada a l'any, en diferents localitats, durant la primavera i en dia festiu, tots els federats, en Assemblea o Congrés general, en el qual, prèvia ordre del dia hom donarà compte als assistents dels treballs i gestions acomplerts pel referit Comitè Directiu durant el seu exercici, hom acordarà el lloc on deurà celebrar-se el vinent Congrés o Assemblea, hom nomenarà els individus que deurán constituir el Comitè el pròxim exercici, i hom discutirà les proposicions que hagin estat presentades abans de la sortida del número de la revista anunciant el Congrés o Assemblea, i anunciades en l'ordre del dia.

Art. setè.—El Comitè serà facultat per a crear les seccions que cregui més convenients per a la prosperitat de la «F. C. d'E.» i de l'Esperanto, les juntes de les quals seran renovades per cada Comitè de bell nou elegit.

Serà president nat de cada secció un individu del Comitè designat pel mateix.

Art. vuitè.—Tots els esperantistes pertanyents a organitzacions federades tindran veu i vot en les Assemblees anuals, però el seu vot serà delegable al president d'un grup o una altra persona qualificada, prèvia la presentació dels corresponents carnets de soci.

Art. novè.—Tots els acords de les Assemblees o Congressos seran presos per majoria absoluta de vots dels socis assistents. Les esmenes que puguin presentar-se a aquest reglament deurán ésser presentades amb la deguda antelació per tal d'incloure-les en l'ordre del dia i publicades en la seva totalitat, puix que només podran ésser discutides i aprovades en les Assemblees o Congressos generals.

Art. desè.—La llengua oficial de la «F. C. d'E.» serà l'Esperanto, podent també emprar-se la catalana en les Assemblees.

Art. onzè.—Aquesta «F. C. d'E.» podrà actuar mentre compti amb dues col·lectivitats organitzades o trenta membres isolats. En cas de dissolució, previ acord d'ella, l'actiu existent serà lliurat al caixer de la Constant Representació de les Societats Nacionals Esperantistes.

Art. transitori.—La «F. C. d'E.» serà domiciliada a Barcelona carrer València, 245.

Noves edicions

AUSTRALIO, Lando kaj popolo (Delsudo-Laiho).

31 il·lustracions i un mapa. 96 planes de text. Enquadernat luxosament amb tela. Preu: 9'75 pessetes.

HISTORIO DE LA LINGVO ESPERANTO. 1.ª part (Privat) 1887-1900. 74 planes. En rústica 2'40 pessetes i en tela 5'25 ptes.

II.^a part 1900-1927. 199 planes. Luxosament enquadernat en tela. Preu: 9 pessetes.

LA SANKTA BIBLIO. L'Antic Testament traduït de l'hebreu pel Dr. Zamenhof, junt amb el Nou Testament, tot en un sol llibre.

Amb paper sense cos, enquadernat amb tela 9 pessetes

Amb paper prim i amb or enquad. amb tela 12'75 id.

Enquadernat amb tela granet fosc 18'75 id.

Enquadernat amb pell amb puntes reforçades 30'00 id.

Nota: Cal afegir el 5 per cent dels preus senyalats, per les despeses de correu, en cas d'ésser els llibres enviats fora de Barcelona. Cal que l'adreça sigui ben clara.

Dirigir-se a Ferd. MONTSERRAT, Villarroel, 107, 2.º, 2.^a Barcelona. IBERIA ESPERANTO SERVO.